

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 25 lipca 2018 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna polityka w dziedzinie azylu i ochrony uzupełniającej – Normy dotyczące kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej – Dyrektywa 2011/95/UE – Artykuł 12 – Wykluczenie możliwości uzyskania statusu uchodźcy – Osoby zarejestrowane przez Agencję Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA) – Istnienie „kraju pierwszego azylu”, w przypadku uchodźcy z Palestyny, w strefie działania UNRWA – Wspólne procedury udzielania ochrony międzynarodowej – Dyrektywa 2013/32/UE – Artykuł 46 – Prawo do skutecznego środka prawnego – Pełne rozpatrzenie ex nunc – Zakres uprawnień sądu pierwszej instancji – Badanie przez sąd potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej – Badanie podstaw niedopuszczalności

W sprawie C-585/16

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Administrativen sad Sofia-grad (sąd administracyjny w Sofii, Bułgaria) postanowieniem z dnia 8 listopada 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 18 listopada 2016 r., w postępowaniu:

Serin Alheto

przeciwko

Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, M. Ilešič (sprawozdawca), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Rosas, J. Malenovský i E. Levits, prezesi izb, E. Juhász, A. Borg Barthet, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos i M. Vilaras, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: M. Aleksejev, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 23 stycznia 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu S. Alheto przez P. Zheleva, V. Nilsen, G. Voynova, G. Tosheva, M. Andreevą i I. Savovą, advokati,

* Język postępowania: bułgarski.

- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz J. Vláčila, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu węgierskiego przez G. Tornyai, M.Z. Fehéra, G. Koós i M.M. Tátrai, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Condou-Durande, C. Georgievą-Kecsmar oraz I. Zaloguina, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 17 maja 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 12 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. 2011, L 337, s. 9) oraz art. 35 i art. 46 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Serin Alheto a zamestnik-przedsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite (zastępcą dyrektora krajowej agencji ds. uchodźców, Bułgaria) (zwanej dalej „DAB”) w przedmiocie oddalenia przez niego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez S. Alheto.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

Konwencja genewska

- 3 Konwencja dotycząca statusu uchodźców, podpisana w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r. [*Recueil des traités des Nations unies*, t. 189, s. 150, nr 2545(1954)] weszła w życie w dniu 22 kwietnia 1954 r. Konwencja ta została uzupełniona i zmieniona Protokołem dotyczącym statusu uchodźców zawartym w Nowym Jorku w dniu 31 stycznia 1967 r., który wszedł w życie w dniu 4 października 1967 r. (zwana dalej „konwencją genewską”).
- 4 Artykuł 1 lit. A konwencji zawiera definicję pojęcia „uchodźcy”, w której odwołuje się w szczególności do ryzyka prześladowania.
- 5 Artykuł 1 lit. D konwencji stanowi, co następuje:

„Niniejsza Konwencja nie ma zastosowania do osób, które aktualnie korzystają z ochrony lub pomocy organów lub Agencji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców.

Z chwilą gdy taka ochrona lub pomoc zostanie z jakiegokolwiek przyczyny wstrzymana, osoby te ipso facto będą korzystały z dobrodziejstw niniejszej Konwencji, mimo że ich położenie nie zostało ostatecznie uregulowane zgodnie ze stosownymi rezolucjami przyjętymi przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych”.

Agenda Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA)

- 6 Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych nr 302 (IV) z dnia 8 grudnia 1949 r., dotycząca pomocy uchodźcom palestyńskim, powołała do życia Agendę Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie [United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA)]. Jej zadaniem jest służba na rzecz dobrostanu i rozwoju społecznego uchodźców z Palestyny.
- 7 Obszar działania UNRWA obejmuje Strefę Gazy, Zachodni Brzeg, Jordanię, Liban i Syrię.

Prawo Unii

Dyrektywa 2011/95

- 8 Dyrektywa 2011/95 została przyjęta na podstawie art. 78 ust. 2 lit. a) i b) TFUE, który stanowi:

„Do celów [rozwijania wspólnej polityki w dziedzinie azylu, ochrony uzupełniającej i tymczasowej ochrony, mającej na celu przyznanie odpowiedniego statusu każdemu obywatelowi państwa trzeciego wymagającemu międzynarodowej ochrony oraz mającej na celu zapewnienie przestrzegania zasady non-refoulement] Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki dotyczące wspólnego europejskiego systemu azylowego obejmującego:

- a) jednolity status azylu dla obywateli państw trzecich, obowiązujący w całej Unii;
  - b) jednolity status ochrony uzupełniającej dla obywateli państw trzecich, którzy nie uzyskawszy azylu europejskiego, wymagają międzynarodowej ochrony”.
- 9 Artykuł 2 tej dyrektywy stanowi:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- a) »ochrona międzynarodowa« oznacza status uchodźcy lub status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej określony w lit. e) i g);

[...]

- c) »konwencja genewska« oznacza Konwencję dotyczącą statusu uchodźców podpisaną w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r., ze zmianami wprowadzonymi przez protokół nowojorski z dnia 31 stycznia 1967 r.;
- d) »uchodźca« oznacza obywatela państwa trzeciego, który na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do szczególnej grupy społecznej przebywa poza państwem swojego obywatelstwa i nie może lub nie chce z powodu tej obawy korzystać z ochrony tego państwa, lub

bezpieństwowca, który przebywając z takich samych powodów jak wyżej poza państwem swojego dawnego miejsca zwykłego pobytu, nie może lub nie chce z powodu tej obawy powrócić do tego państwa i do którego nie ma zastosowania art. 12;

- e) »status uchodźcy« oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego albo bezpieczestwowca za uchodźcę;
- f) »osoba kwalifikująca się do ochrony uzupełniającej« oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpieczestwowca, który nie kwalifikuje się do uznania go za uchodźcę, lecz co do którego wykazano zasadnie, że jeśli wróci do swojego kraju pochodzenia, a w przypadku bezpieczestwowca – do państwa swojego dawnego miejsca zwykłego pobytu, może mu rzeczywiście grozić poważna krzywda określona w art. 15, i do którego nie ma zastosowania art. 17 ust. 1 i 2 oraz który nie może lub ze względu na takie ryzyko nie chce skorzystać z ochrony tego państwa;
- g) »status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej« oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego lub bezpieczesttwowca za osobę kwalifikującą się do otrzymania ochrony uzupełniającej;

[...]”.

10 Zgodnie z art. 4 ust. 3 tej dyrektywy:

„Ocena wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jest przeprowadzana indywidualnie dla każdego przypadku i obejmuje m.in.:

- a) wszystkie istotne fakty odnoszące się do kraju pochodzenia w momencie podejmowania decyzji w sprawie wniosku, w tym również przepisy ustawowe i wykonawcze kraju pochodzenia oraz sposoby ich wykonywania;
- b) odpowiednie oświadczenia i dokumenty przedstawione przez wnioskodawcę, informujące, czy wnioskodawca doznał lub może doznać prześladowań lub poważnej krzywdy;
- c) indywidualną sytuację i osobiste uwarunkowania wnioskodawcy, w tym takie czynniki jak jego przeszłość, płeć i wiek – by ocenić, czy w świetle osobistych uwarunkowań wnioskodawcy akty, których doświadczył lub na które mógłby zostać narażony, stanowią prześladowanie lub powodują poważną krzywdę;
- d) ustalenie, czy działalność wnioskodawcy od chwili opuszczenia kraju pochodzenia służyła wyłącznie lub głównie stworzeniu warunków koniecznych do ubiegania się o ochronę międzynarodową – by ocenić, czy taka działalność narażałaby wnioskodawcę na prześladowanie lub poważną krzywdę, jeśli powróci on do tego kraju;
- e) ustalenie, czy od wnioskodawcy można by racjonalnie oczekiwać, że powinien skorzystać z ochrony innego państwa, na którego obywatelstwo mógłby się powołać”.

11 Artykuł 5 ust. 1 wskazanej dyrektywy stanowi:

„Podstawą uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub rzeczywistego ryzyka doznania poważnej krzywdy mogą być wydarzenia, które miały miejsce po tym jak wnioskodawca opuścił kraj pochodzenia”.

- 12 Artykuł 7 dyrektywy 2011/95, zatytułowany „Podmioty udzielające ochrony”, stanowi w ust. 1 i 2:
- „1. Ochrona przed prześladowaniem lub poważną krzywdą może być udzielana wyłącznie przez:
- państwo; lub
  - strony lub organizacje, w tym organizacje międzynarodowe, kontrolujące państwo lub znaczną część jego terytorium;
- o ile chcą i mogą oferować ochronę zgodnie z ust. 2.
2. Ochrona przed prześladowaniem lub poważną krzywdą musi być skuteczna i trwała. Taka ochrona zasadniczo udzielana jest, gdy podmioty wskazane w ust. 1 lit. a) i b) podejmują racjonalne działania mające zapobiec prześladowaniu lub wyrządzeniu poważnej krzywdy, stosując między innymi skuteczny system prawny do wykrywania i ścigania aktów stanowiących prześladowanie lub powodujących poważną krzywdę oraz do karania za nie, oraz gdy wnioskodawca ma dostęp do takiej ochrony”.
- 13 Artykuły 9 i 10 tej dyrektywy, zamieszczone w jej rozdziale III, zatytułowanym „Kwalifikowanie się do otrzymania statusu uchodźcy”, wymieniają okoliczności, które należy uwzględnić przy ocenie, czy wnioskodawca był lub mógłby być poddany prześladowaniom.
- 14 Zamieszczony w tym samym rozdziale III i zatytułowany „Wykluczenie” art. 12 tej dyrektywy stanowi:
- „1. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wykluczony z możliwości uzyskania statusu uchodźcy, jeśli:
- jest objęty zakresem stosowania art. 1 lit. [część] D konwencji genewskiej odnoszącego się do ochrony lub pomocy otrzymywanej od organów lub agencji Organizacji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców; jeśli taka ochrona lub pomoc ustały z jakichkolwiek powodów, a położenie takich osób nie zostało ostatecznie uregulowane zgodnie z odpowiednimi rezolucjami Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych, osoby takie kwalifikuje się tym samym do korzystania ze świadczeń określonych w niniejszej dyrektywie;
- [...]”.
- 15 Artykuł 15 tej dyrektywy znajduje się w jej rozdziale V, zatytułowanym „Kwalifikowanie się do objęcia ochroną uzupełniającą”. Stanowi on, co następuje:
- „Poważna krzywda obejmuje:
- karę śmierci lub egzekucję; lub
  - tortury lub nieludzkie lub poniżające traktowanie lub karanie wnioskodawcy w kraju jego pochodzenia; lub
  - poważne indywidualne zagrożenie życia lub fizycznej integralności osoby cywilnej wynikające z masowej przemocy w sytuacjach międzynarodowych lub wewnętrznych konfliktów zbrojnych”.
- 16 Artykuł 17 tej dyrektywy, również zamieszczony w jej rozdziale V, określa sytuacje, w których wykluczona jest możliwość otrzymania ochrony uzupełniającej.

17 Artykuł 21 tej dyrektywy, zatytułowany „Ochrona przed odesłaniem”, w ust. 1 stanowi:

„Państwa członkowskie, zgodnie ze swoimi zobowiązaniami międzynarodowymi, przestrzegają zasady non-refoulement”.

18 Rozdział IX rzeczonej dyrektywy, zatytułowany „Przepisy końcowe”, obejmuje art. 38–42. Jej art. 39 ust. 1 akapit pierwszy stanowi:

„Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do zapewnienia zgodności z art. 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 i 35 do dnia 21 grudnia 2013 r. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów”.

19 Zgodnie z art. 40 tej dyrektywy:

„Dyrektywa [Rady] 2004/83/WE [z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako os[ób], które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony (Dz.U. L 304, s. 12)] zostaje niniejszym uchylona w odniesieniu do państw związanych niniejszą dyrektywą ze skutkiem od dnia 21 grudnia 2013 r. [...].

W przypadku państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą odesłania do uchylonej dyrektywy należy odczytywać jako odesłania do niniejszej dyrektywy [...].”

20 Artykuł 41 dyrektywy 2011/95 stanowi:

„Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 i 35 stosuje się od dnia 22 grudnia 2013 r.”.

21 Brzmienie art. 12 i 15 dyrektywy 2011/95 odpowiada brzmieniu art. 12 i 15 dyrektywy 2004/83.

Dyrektywa 2013/32

22 Dyrektywa 2013/32 została przyjęta na podstawie art. 78 ust. 2 lit. d) TFUE, który przewiduje ustanowienie wspólnych procedur przyznawania i pozbawiania jednolitego statusu azylu lub ochrony uzupełniającej.

23 Motywy 4, 13, 16, 18 i 22 tej dyrektywy mają następujące brzmienie:

„(4) [...] [W] niedługim terminie wspólny europejski system azylowy powinien objąć wspólne normy w zakresie sprawiedliwych i skutecznych procedur azylowych w państwach członkowskich, a w dłuższym terminie przepisy unijne prowadzące do wspólnej procedury azylowej w Unii.

[...]

(13) Zbliżenie przepisów dotyczących procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej powinno pomóc w ograniczeniu wtórnego przepływu wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową między państwami członkowskimi w przypadkach, w których tego rodzaju przepływ byłby spowodowany różnicami w ramach prawnych, oraz w stworzeniu równoważnych warunków stosowania dyrektywy [2011/95] w państwach członkowskich.

[...]

- (16) Istotne jest, aby decyzje w sprawie wszystkich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej podejmowane były na podstawie faktów oraz, w pierwszej instancji, przez organy, których personel posiada odpowiednią wiedzę lub przeszedł niezbędne szkolenie w dziedzinie ochrony międzynarodowej.

[...]

- (18) Podejmowanie decyzji w sprawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w najkrótszym możliwym terminie leży w interesie zarówno państw członkowskich, jak i wnioskodawców, bez uszczerbku dla odpowiedniego i kompletnego rozpatrywania wniosku.

[...]

- (22) W interesie zarówno państw członkowskich, jak i wnioskodawców leży także zapewnienie prawidłowego uznania potrzeby ochrony międzynarodowej już na poziomie pierwszej instancji. W tym celu należy bezpłatnie udzielać wnioskodawcom informacji prawnych i proceduralnych na poziomie pierwszej instancji, uwzględniając przy tym ich szczególną sytuację. Udzielanie takich informacji powinno między innymi umożliwić wnioskodawcom lepsze zrozumienie procedury, pomagając im w ten sposób w wywiązywaniu się ze stosownych obowiązków [...].

24 Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2013/32:

„Celem niniejszej dyrektywy jest ustanowienie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [2011/95]”.

25 Artykuł 2 dyrektywy 2013/32 stanowi:

„Na użytek niniejszej dyrektywy:

[...]

- f) »organ rozstrzygający« oznacza każdy organ quasi-sądowy lub administracyjny w państwie członkowskim odpowiedzialny za rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i właściwy do podejmowania decyzji w takich sprawach w pierwszej instancji;

[...]”.

26 Zgodnie z art. 4 dyrektywy 2013/32:

„1. Państwa członkowskie wyznaczają dla wszystkich procedur organ rozstrzygający, który będzie odpowiedzialny za odpowiednie rozpatrywanie wniosków zgodnie z niniejszą dyrektywą. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ ten dysponował odpowiednimi środkami, w tym wystarczającą liczbą wykwalifikowanych pracowników, aby mógł wypełniać swoje zadania zgodnie z niniejszą dyrektywą.

[...]

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby personel organu rozstrzygającego, o którym mowa w ust. 1, został odpowiednio przeszkolony [...]. Osoby przesłuchujące wnioskodawców zgodnie z niniejszą dyrektywą muszą także uzyskać ogólną wiedzę o problemach, które mogłyby negatywnie wpłynąć na zdolność wnioskodawców do udziału w przesłuchaniu, na przykład o oznakach, że wnioskodawca mógł być w przeszłości poddawany torturom.

[...]”.

27 Artykuł 10 ust. 2 tej dyrektywy stanowi:

„Rozpatrując wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, organ rozstrzygający ustala najpierw, czy wnioskodawców można zakwalifikować jako uchodźców, a jeśli nie, czy wnioskodawcy kwalifikują się do objęcia ich ochroną uzupełniającą”.

28 Zgodnie z art. 12 rzeczony dyrektywy:

„1. W odniesieniu do procedur przewidzianych w rozdziale III państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkim wnioskodawcom udzielano następujących gwarancji:

a) są oni informowani w języku, który rozumieją lub co do którego można zasadnie przyjąć, że zostanie przez nich zrozumiany, o procedurze, której należy się poddać, oraz o swoich prawach i obowiązkach w trakcie tej procedury, jak również potencjalnych skutkach niewywiązywania się z tych obowiązków i braku współpracy z organami. Są oni informowani o terminach, o przysługujących im środkach służących spełnieniu obowiązku przedstawienia elementów, o których mowa w art. 4 dyrektywy [2011/95], jak również o konsekwencjach wyraźnego lub dorozumianego wycofania wniosku. Informacje te są udzielane w terminie umożliwiającym im skorzystanie z praw zagwarantowanych niniejszą dyrektywą i wywiązanie się z obowiązków opisanych w art. 13;

b) w razie potrzeby mogą oni skorzystać z pomocy tłumacza w celu przedłożenia swojej sprawy właściwym organom. Państwa członkowskie uznają za konieczne zapewnienie takiej pomocy przynajmniej w przypadku, gdy wnioskodawca ma być poddany przesłuchaniu, o którym mowa w art. 14–17 i 34, a bez takiej pomocy nie można zapewnić odpowiedniej komunikacji [...].

[...]”.

29 Artykuł 13 ust. 1 tej samej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie nakładają na wnioskodawców obowiązek współpracy z właściwymi organami w celu ustalenia ich tożsamości oraz innych elementów, o których mowa w art. 4 ust. 2 dyrektywy [2011/95] [...]”.

30 Artykuł 33 ust. 2 dyrektywy 2013/32 stanowi:

„Państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, wyłącznie jeżeli:

[...]

b) państwo niebędące państwem członkowskim jest uznawane za kraj pierwszego azylu w odniesieniu do wnioskodawcy zgodnie z art. 35;

c) państwo niebędące państwem członkowskim jest uznawane za bezpieczny kraj trzeci w odniesieniu do wnioskodawcy zgodnie z art. 38;

[...]”.

31 Zgodnie z art. 34 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy:

„Państwa członkowskie zezwalają wnioskodawcom na przedstawienie ich stanowiska w odniesieniu do zastosowania w ich szczególnej sytuacji przesłanek, o których mowa w art. 33, przed podjęciem przez organ rozstrzygający decyzji w sprawie dopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. W tym celu państwa członkowskie przeprowadzają przesłuchanie dotyczące dopuszczalności wniosku [...]”.

32 Artykuł 35 rzeczony dyrektywy stanowi:

„Państwo może być uważane za kraj pierwszego azylu dla konkretnego wnioskodawcy, jeżeli:

- a) został on uznany w tym państwie za uchodźcę i nadal może korzystać ze związanej z tym faktem ochrony; lub
- b) w inny sposób korzysta z wystarczającej ochrony w tym państwie, w tym z zasady non-refoulement, pod warunkiem że będzie on podlegać readmisji do tego państwa.

Stosując koncepcję kraju pierwszego azylu w szczególnej sytuacji wnioskodawcy, państwa członkowskie mogą uwzględnić art. 38 ust. 1. Wnioskodawcy zezwala się na odwołanie się od zastosowania koncepcji kraju pierwszego azylu w jego szczególnej sytuacji”.

33 Zgodnie z art. 36 ust. 1 tej samej dyrektywy:

„Państwo trzecie uznane za bezpieczny kraj pochodzenia na mocy niniejszej dyrektywy może, w następstwie indywidualnej oceny wniosku, zostać uznane za bezpieczny kraj pochodzenia dla konkretnego wnioskodawcy, tylko jeżeli:

- a) posiada on obywatelstwo tego państwa; lub
- b) jest on bezpaństwowcem i uprzednio stale zamieszkiwał w tym państwie;

oraz nie podał żadnych poważnych podstaw do nieuznawania tego państwa za bezpieczny kraj pochodzenia, odnoszących się do jego szczególnej sytuacji oraz do zakwalifikowania go jako beneficjenta ochrony międzynarodowej zgodnie z dyrektywą [2011/95]”.

34 Artykuł 38 dyrektywy 2013/32 stanowi:

„1. Państwa członkowskie mogą stosować koncepcję bezpiecznego kraju trzeciego jedynie w przypadku, gdy właściwe organy upewniły się, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową będzie traktowana w danym państwie trzecim zgodnie z następującymi zasadami:

- a) życie i wolność tej osoby nie są zagrożone z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub poglądów politycznych;
- b) nie zachodzi ryzyko doznania przez nią poważnej krzywdy określonej w dyrektywie [2011/95];
- c) przestrzegana jest zasada non-refoulement, zgodnie z konwencją genewską;
- d) przestrzegany jest ustanowiony w prawie międzynarodowym zakaz wydalania, gdy jest on sprzeczny z prawem do wolności od tortur, oraz okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania; oraz

e) istnieje możliwość ubiegania się o nadanie statusu uchodźcy i, jeśli status taki zostanie przyznany, uzyskania ochrony zgodnie z konwencją genewską.

2. Stosowanie koncepcji bezpiecznego kraju trzeciego podlega przepisom ustanowionym w prawie krajowym, w tym:

a) przepisom wymagającym istnienia związku między wnioskodawcą a danym państwem trzecim, na podstawie któr[ego] udanie się do tego państwa byłoby rozsądne z punktu widzenia tej osoby;

[...]”.

35 Zgodnie z art. 46 dyrektywy 2013/32:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawcy mieli prawo do skutecznego środka zaskarżenia przed sądem w następujących sytuacjach:

- a) decyzji podjętej w sprawie ich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, w tym decyzji:
- i) o uznaniu wniosku za bezzasadny w zakresie dotyczącym nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
  - ii) o uznaniu wniosku za niedopuszczalny zgodnie z art. 33 ust. 2;

[...]

3. Aby spełnić wymogi w ust. 1, państwa członkowskie zapewniają, aby skuteczny środek zaskarżenia zapewniał pełne rozpatrzenie *ex nunc* zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, w tym, w stosownych przypadkach, rozpatrzenie potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [2011/95], co najmniej w postępowaniach odwoławczych przed sądem pierwszej instancji.

[...]”.

36 Artykuł 51 ust. 1 dyrektywy 2013/32 stanowi:

„Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 1–30, art. 31 ust. 1, 2, 6–9, art. 32–46, art. 49 i 50 oraz załącznika I najpóźniej do dnia 20 lipca 2015 r. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów”.

37 Zgodnie z art. 52 akapit pierwszy tej dyrektywy:

„Państwa członkowskie stosują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne, o których mowa w art. 51 ust. 1, do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych po dniu 20 lipca 2015 r. lub wcześniej oraz do procedur cofnięcia ochrony międzynarodowej wszczętych po dniu [20 lipca 2015 r.] lub wcześniej. Wnioski złożone przed dniem 20 lipca 2015 r. oraz procedury cofnięcia statusu uchodźcy wszczęte przed tą datą regulowane są przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi, przyjętymi zgodnie z dyrektywą [Rady] 2005/85/WE [z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich (Dz.U. 2005, L 326, s. 13)]”.

38 Artykuł 53 akapit pierwszy dyrektywy 2013/32 stanowi:

„Dyrektywa [2005/85] traci moc w odniesieniu do państw członkowskich, które są [...] związane [niniejszą dyrektywą], ze skutkiem od dnia 21 lipca 2015 r. [...]”.

39 Artykuł 54 akapit pierwszy dyrektywy 2013/32 stanowi:

„Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*”.

40 Publikacja, o której mowa w rzeczonem art. 54, miała miejsce w dniu 29 czerwca 2013 r., a zatem dyrektywa 2013/32 weszła w życie w dniu 19 lipca 2013 r.

41 Artykuły 33, 35 i 38 oraz art. 46 ust. 1 dyrektywy 2013/32 są odpowiednikami art. 25, 26 i 27 oraz art. 39 ust. 1 dyrektywy 2005/85. Natomiast art. 10 ust. 2, art. 34 i art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 ustanawiają normy, których dyrektywa 2005/85 nie zawierała.

Prawo bułgarskie

42 W Bułgarii rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej jest regulowane przez Zakon za ubezhishteto i bezhantsite (ustawę o azylu i uchodźcach, zwaną dalej „ZUB”). W celu transponowania do prawa bułgarskiego dyrektyw 2011/95 i 2013/32 ZUB została zmieniona ustawami, które weszły w życie, odpowiednio, w październiku 2015 r. i w grudniu 2015 r.

43 Artykuły 8 i 9 ZUB przejmują w istocie kryteria ustanowione w art. 9, 10 i 15 dyrektywy 2011/95.

44 Artykuł 12 ust. 1 ZUB stanowi:

„Statusu uchodźcy nie przyznaje się cudzoziemcowi:

[...]

4. który korzysta z ochrony lub pomocy organów lub agencji Organizacji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców; gdy ta ochrona lub pomoc nie została wstrzymana i położenie tej osoby nie zostało uregulowane zgodnie z odpowiednią rezolucją Organizacji Narodów Zjednoczonych, osoba ta może skorzystać z uprawnień wynikających z [konwencji genewskiej];

[...]”.

45 Artykuł 12 ust. 1 ZUB w brzmieniu poprzedzającym transpozycję do prawa bułgarskiego dyrektyw 2011/95 i 2013/32 stanowił:

„Statusu uchodźcy nie przyznaje się cudzoziemcowi:

[...]

4. który korzysta z ochrony lub pomocy organów lub agencji Organizacji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, gdy ta ochrona lub pomoc nie została wstrzymana i położenie tej osoby nie zostało uregulowane zgodnie z odpowiednią rezolucją Organizacji Narodów Zjednoczonych;

[...]”.

46 Artykuł 13 ust. 2 ZUB stanowi:

„Postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej nie wszczyna się, a wszczęte umarza, jeżeli cudzoziemiec:

[...]

2. posiada status uchodźcy przyznany w państwie trzecim lub inną skuteczną ochronę, która obejmuje przestrzeganie zasady non refoulement i z której nadal korzysta, pod warunkiem że zostanie przyjęty w tym państwie;

3. pochodzi z bezpiecznego kraju trzeciego, pod warunkiem że zostanie przyjęty w tym państwie”.

47 Artykuł 13 ust. 2 ZUB w brzmieniu poprzedzającym transpozycję do prawa bułgarskiego dyrektyw 2011/95 i 2013/32 stanowił:

„Postępowania w sprawie przyznania statusu uchodźcy nie wszczyna się, a postępowanie wszczęte zawiesza się, jeżeli uchodźca posiada:

[...]

2. status uchodźcy przyznany w bezpiecznym kraju trzecim, pod warunkiem że zostanie przyjęty w tym państwie”.

48 Zgodnie z art. 75 ust. 2 ZUB:

„[...] Rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej obejmuje ocenę wszystkich okoliczności faktycznych [...] dotyczących osobistej sytuacji wnioskodawcy [...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

49 Z akt przedłożonych Trybunałowi wynika, że S. Alheto, urodzona w dniu 29 listopada 1972 r. w Gazie, posiada paszport wydany przez Palestyńską Władzę Narodową i jest zarejestrowana przez UNRWA.

50 W dniu 15 lipca 2014 r. S. Alheto opuściła Strefę Gazy tajnymi tunelami łączącymi to terytorium z Egiptem. Z tego państwa udała się statkiem do Jordanii.

51 W dniu 7 sierpnia 2014 r. służba konsularna Republiki Bułgarii w Jordanii wydała S. Alheto wizę turystyczną na podróż do Bułgarii, ważną do dnia 1 września 2014 r.

52 W dniu 10 sierpnia 2014 r. S. Alheto przybyła do Bułgarii lotem Amman–Warna. W dniu 28 sierpnia 2014 r. okres ważności wizy został przedłużony do dnia 17 listopada 2014 r.

53 W dniu 11 listopada 2014 r. S. Alheto złożyła w DAB wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, który potwierdziła w dniu 25 listopada 2014 r. Na poparcie tego wniosku wskazała, że powrót do Strefy Gazy stwarzałby poważne zagrożenie dla jej życia, ponieważ istnieje ryzyko, że zostanie tam poddana torturom i prześladowaniom.

54 Zagrożenie to wiąże się jej zdaniem z faktem, że zajmuje się działalnością społeczną zmierzającą do informowania kobiet o ich prawach, a działalność ta nie jest akceptowana przez Hamas, to jest organizację, która kontroluje Strefę Gazy.

- 55 Ponadto w związku z istniejącymi konfliktami zbrojnymi między Hamasem a Izraelem w Strefie Gazy ma miejsce sytuacja masowej przemocy.
- 56 W okresie od grudnia 2014 r. do marca 2015 r. DAB kilkakrotnie przesłuchał S. Alheto.
- 57 Decyzją z dnia 12 maja 2015 r. (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”) zastępca dyrektora DAB oddalił na podstawie art. 75 ZUB w zw. z jego art. art. 8 i 9 złożony przez S. Alheto wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, uzasadniając to brakiem wiarygodności twierdzeń S. Alheto.
- 58 Zastępca dyrektora DAB wyjaśnił między innymi, że o ile można zasadnie żywić wątpliwości co do przestrzegania praw podstawowych w Strefie Gazy, o tyle sama okoliczność, że S. Alheto jest kobietą angażującą się w informowanie innych zamieszkałych w Strefie Gazy kobiet o ich prawach, nie jest wystarczająca, by stwierdzić istnienie rzeczywistego ryzyka prześladowania w rozumieniu art. 8 ZUB lub poważnej krzywdy w rozumieniu art. 9 tej ustawy. Wskazał on w tej kwestii, że międzynarodowe sprawozdanie sporządzone w roku 2014 uwidacznia, że w Strefie Gazy kobiety-policjantki uczestniczą w poważnych działaniach, takich jak zwalczanie narkotyków, śledztwa i nadzór nad swobodą przemieszczania się. W tych okolicznościach trudno wyobrazić sobie, że działalność S. Alheto naraża ją na poważne zindywidualizowane zagrożenie.
- 59 Zastępca dyrektora DAB dodał, że S. Alheto nie była też zmuszona do ubiegania się o ochronę międzynarodową z powodu sytuacji masowej przemocy wywołanej konfliktem zbrojnym.
- 60 Serin Alheto wniosła skargę do Administrativen sad Sofia-grad (sądu administracyjnego w Sofii, Bułgaria), dążąc do uchylenia zaskarżonej decyzji. Wyjaśniła ona, że niektóre okoliczności podniesione podczas indywidualnych przesłuchań nie zostały – z naruszeniem art. 75 ZUB – rozpatrzone, natomiast okoliczności, które zostały rozpatrzone, zostały błędnie ocenione, z naruszeniem art. 8 i 9 ZUB.
- 61 Sąd ten uważa, że DAB co do zasady powinna była rozpatrzyć złożony przez S. Alheto wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie art. 12 ust. 1 ZUB, a nie na podstawie art. 8 i 9 tej ustawy. Zaskarżona decyzja nie jest jego zdaniem zgodna ani z ZUB, ani z odnośnymi przepisami dyrektywy 2011/95, w szczególności z jej art. 12 ust. 1 lit. a).
- 62 Rzeczonemu sąd zauważa jednak, że art. 12 ust. 1 pkt 4 ZUB nie dokonuje prawidłowej transpozycji art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95, co komplikuje rozpoznanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej stanowiącego przedmiot postępowania głównego.
- 63 Ponadto, w świetle obowiązku zapewnienia skutecznego środka zaskarżenia oraz w szczególności wymogu pełnego rozpatrzenia ex nunc, ustanowionego w art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32, należy jego zdaniem określić, z uwzględnieniem zwłaszcza art. 18, 19 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), zakres kompetencji sądu przewidzianej przez prawodawcę Unii. Istotne jest też w jego przekonaniu ustalenie, czy w ramach takiego pełnego rozpatrzenia ex nunc sąd ma prawo ujęcia w swojej ocenie elementów, w tym podstaw niedopuszczalności, które nie zostały uwzględnione przy wydawaniu decyzji oddalającej wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- 64 W tym kontekście sąd odsyłający chciałby w szczególności ustalić, czy w okolicznościach takich jak w sprawie w postępowaniu głównym osoba zarejestrowana przez UNRWA, która uciekła ze Strefy Gazy i przebywała w Jordani, zanim udała się do Unii, powinna być uważana za osobę wystarczająco chronioną w Jordani, a zatem jej wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony w Unii powinien zostać uznany za niedopuszczalny.
- 65 Wreszcie pojawia się jego zdaniem pytanie, czy po uchyleniu decyzji oddalającej wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej sąd może – a nawet powinien – sam wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie tego wniosku.

66 W tych okolicznościach Administrativen sad Sofia-grad (sąd administracyjny w Sofii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy z art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 w związku z art. 10 ust. 2 dyrektywy 2013/32 i art. 78 ust. 2 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wynika, że:
- dopuszcza on, aby wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez bezpieczeństwa o palestyńskim pochodzeniu zarejestrowanego jako uchodźca przez [UNRWA], który przed złożeniem wniosku stale zamieszkiwał na obszarze działania Agendy (w Strefie Gazy), został rozpatrzony jako wniosek określony w art. 1 lit. A [konwencji genewskiej] – a nie jako wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej określony w art. 1 lit. D [akapit drugi] tej konwencji – pod warunkiem że właściwość do rozpoznania wniosku została uznana w oparciu o podstawy inne niż względy współczucia lub powody humanitarne, a rozpoznanie wniosku jest objęte zakresem stosowania dyrektywy 2011/95;
  - dopuszcza on, aby taki wniosek nie został rozpatrzony z punktu widzenia wymogów określonych w art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 i odpowiednio, aby nie zastosowano wykładni tego przepisu dokonanej przez Trybunał?
- 2) Czy art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 w związku z art. 5 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie krajowemu uregulowaniu takiemu jak rozpatrywany w postępowaniu głównym art. 12 ust. 1 pkt 4 ZUB, w którym nie przewidziano wyraźnie klauzuli o ochronie palestyńskich uchodźców w brzmieniu obowiązującym ani przesłanki, by pomoc została wstrzymana na jakiegokolwiek podstawie, oraz że art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 jest bezwarunkowy i dostatecznie precyzyjny, a ze względu na to jest przepisem o bezpośrednim skutku, który należy stosować także bez wyraźnego powołania się nań przez osobę składającą wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, gdy wniosek należy rozpatrzeć jako wniosek na podstawie art. 1 lit. D zdanie drugie konwencji genewskiej?
- 3) Czy z art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 wynika – w postępowaniu sądowym dotyczącym zaskarżenia decyzji odmownej w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, wydanej zgodnie z art. 10 ust. 2 dyrektywy 2013/32, a także mając na względzie okoliczności faktyczne w postępowaniu głównym – że zezwala on na rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przez sąd pierwszej instancji jako złożonego na podstawie art. 1 lit. D zdanie drugie konwencji genewskiej, a także dokonanie oceny zgodnie z art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95, gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożył bezpieczeństwa o palestyńskim pochodzeniu, zarejestrowany przez UNRWA jako uchodźca, który przed złożeniem wniosku miał stałe miejsce zamieszkania na obszarze działania Agendy (w Strefie Gazy), a wniosek ten nie został rozpoznany z punktu widzenia wskazanych przepisów w decyzji odmownej w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej?
- 4) Czy z przepisów art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 dotyczących prawa do skutecznego środka zaskarżenia w kontekście wymogu »[...] pełnego rozpatrzenia ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych«, interpretowanych wraz z art. 33, 34 i art. 35 [akapit drugi] dyrektywy 2013/32 i art. 21 ust. 1 dyrektywy 2011/95 w związku z art. 18, 19 i 47 [karty], wynika, że przepisy te dopuszczają w postępowaniu sądowym dotyczącym zaskarżenia wydanej zgodnie z art. 10 ust. 2 dyrektywy 2013/32 decyzji odmownej w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, aby:
- sąd pierwszej instancji orzekł po raz pierwszy w przedmiocie dopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz odesłania bezpieczeństwa do państwa, w którym zamieszkiwał on przed złożeniem tego wniosku, po zobowiązaniu właściwego organu do przedstawienia niezbędnych w tym celu dowodów i umożliwieniu osobie przedstawienia stanowiska na temat kwestii związanych z dopuszczalnością wniosku; lub
  - sąd pierwszej instancji, ze względu na popełnione istotne uchybienie proceduralne, uchylił decyzję i zobowiązał właściwy organ do ponownego zajęcia stanowiska w przedmiocie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, przy poszanowaniu wskazówek dotyczących wykładni

i stosowania prawa, w tym do przeprowadzenia określonego w art. 34 dyrektywy 2013/32 przesłuchania w sprawie dopuszczalności oraz do wydania orzeczenia w odniesieniu do kwestii, czy możliwe jest odesłanie bezpieczeństwa z powrotem do państwa, w którym zamieszkiwał on przed złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;

c) sąd pierwszej instancji dokonał oceny bezpieczeństwa w państwie, w którym osoba zamieszkiwała, w czasie etapu ustnego postępowania albo w chwili wydania orzeczenia, jeśli nastąpiły istotne zmiany okoliczności uzasadniające wydanie orzeczenia korzystnego dla osoby?

5) Czy udzielaną przez [UNRWA] pomoc należy uznać za inną ochronę w rozumieniu art. 35 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2013/32 w danym państwie na obszarze działania Agendy, przy założeniu, że to państwo przestrzega zasady non-refoulement w rozumieniu konwencji genewskiej w odniesieniu do osób korzystających z pomocy Agendy?

6) Czy z art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 wynika, że prawo do skutecznego środka zaskarżenia – w kontekście sformułowania »w stosownych przypadkach – rozpatrzenie potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95« rozpatrywanego w związku z art. 47 karty – w wypadku kwestionowania przed sądem decyzji, w której rozpatrzono co do istoty wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i odmówiono udzielenia ochrony międzynarodowej, wymaga, aby sąd pierwszej instancji wydał orzeczenie:

a) korzystające z powagi rzeczy osądzonej nie tylko w kwestii zgodności z prawem odmowy przyznania ochrony, ale także kwestii potrzeb ochrony międzynarodowej osoby, która zgodnie z dyrektywą 2011/95 złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, w tym gdy zgodnie z prawem krajowym danego państwa członkowskiego ochrony międzynarodowej udziela się wyłącznie w drodze decyzji organu administracji;

b) w przedmiocie konieczności udzielenia ochrony międzynarodowej poprzez odpowiednie rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, niezależnie od istotnych uchybień proceduralnych popełnionych przy rozpatrywaniu wniosku przez właściwy organ?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

67 Z uwagi na fakt, że aspekt czasowy stosowania przepisów dyrektywy 2013/32, których dotyczą pytania od trzeciego do szóstego, nie jest oczywisty i był roztrząsany przed Trybunałem, tytułem wstępu należy tę kwestię wyjaśnić.

68 Bezsporne jest, że dyrektywa ta zastąpiła dyrektywę 2005/85 ze skutkiem od dnia 21 lipca 2015 r., zatem po dniu złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej rozpatrywanego w postępowaniu głównym.

69 W tym kontekście należy z jednej strony zauważyć, że art. 52 akapit pierwszy zdanie drugie dyrektywy 2013/32 stanowi, że wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej złożone przed dniem 20 lipca 2015 r. podlegają przepisom krajowym przyjętym na podstawie dyrektywy 2005/85.

70 Z drugiej strony art. 52 akapit pierwszy zdanie pierwsze dyrektywy 2013/32 pozwala na stosowanie do wniosków złożonych przed dniem 20 lipca 2015 r. przepisów krajowych wykonujących normy wprowadzone tą dyrektywą. Zgodnie bowiem z tym zdaniem państwa członkowskie stosują rzeczne przepisy „do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych po dniu 20 lipca 2015 r. lub wcześniej”.

- 71 Z analizy poprzedzających dyrektywę 2013/32 prac przygotowawczych, w szczególności z porównania stanowiska Rady (UE) nr 7/2013 w pierwszym czytaniu w sprawie przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej, przyjętego w dniu 6 czerwca 2013 r. (Dz.U. C 179 E, s. 29) z wnioskiem dotyczącym dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie minimalnych norm dotyczących procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej w państwach członkowskich [COM(2009) 554 wersja ostateczna] wynika, że wyrażenie „lub wcześniej” zostało dodane w toku procesu legislacyjnego.
- 72 W konsekwencji, mimo rozziwienia między pierwszym i drugim zdaniem art. 52 akapit pierwszy dyrektywy 2013/32, ze wspomnianych prac przygotowawczych wynika, że zamiarem prawodawcy Unii było umożliwienie państwom członkowskim, które sobie tego życzyły, stosowania przepisów wykonujących dyrektywę, ze skutkiem natychmiastowym, do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych przed 20 lipca 2015 r.
- 73 Jednak o ile art. 52 akapit pierwszy dyrektywy 2013/32 zezwolił państwom członkowskim na natychmiastowe stosowanie rzeczonych przepisów o wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych przed 20 lipca 2015 r., o tyle ich do tego nie zobowiązał. Z uwagi na fakt, że poprzez użycie wyrażenia „wszczętych po dniu 20 lipca 2015 r. lub wcześniej” przepis ten oferuje różne możliwości stosowania w aspekcie czasowym, istotne jest – by przy wdrażaniu prawa Unii były przestrzegane zasady pewności prawa i równości wobec prawa oraz by osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową były w ten sposób chronione przed arbitralnym traktowaniem oraz miały prawo do skutecznej ochrony sądowej w toku procedur udzielania lub cofania ochrony międzynarodowej – żeby każde państwo członkowskie związane tą dyrektywą postępowało, w szczególności na poziomie stosowania w aspekcie czasowym zasady pełnego rozpatrzenia *ex nunc*, w sposób przewidywalny i jednolity ze wszystkimi wnioskami o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonymi na jego terytorium w tym samym czasie.
- 74 W odpowiedzi na wniosek o udzielenie wyjaśnień w tej kwestii sąd odsyłający podkreślił, że ustanowiony w art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32, podlegającym na mocy jej art. 51 ust. 1 wykonaniu najpóźniej do dnia 20 lipca 2017 r., wymóg pełnego rozpatrzenia *ex nunc* istnieje w Bułgarii od dnia 1 marca 2007 r., w związku z czym ustawodawca bułgarski nie uznał za konieczne wprowadzenia środków wykonawczych do wspomnianego art. 46 ust. 3 przy wdrażaniu rzeczony dyrektywy.
- 75 W tym kontekście sąd ten przytoczył pewną liczbę przepisów krajowych dotyczących skargi administracyjnej oraz przedstawił informacje o zakresie tych przepisów; weryfikacja dokładności tych informacji nie należy do Trybunału.
- 76 W świetle tej odpowiedzi okazuje się, że pytania trzecie, czwarte i szóste, dotyczące wykładni art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32, są istotne dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym.
- 77 Za objęte zakresem zastosowania dyrektywy mogą być bowiem uznane nie tylko przepisy krajowe, których wyraźnym celem jest transpozycja przepisów dyrektywy, lecz – od dnia wejścia w życie tej dyrektywy – również wcześniej już obowiązujące przepisy krajowe, które mogą mieć wpływ na zapewnienie jej transpozycji do prawa krajowego (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 września 2006 r., *Cordero Alonso*, C-81/05, EU:C:2006:529, pkt 29; a także z dnia 23 kwietnia 2009 r., *VTB-VAB i Galatea*, C-261/07 i C-299/07, EU:C:2009:244, pkt 35).
- 78 W niniejszej sprawie o ile prawdą jest, że ustawa transponująca dyrektywę 2013/32 do prawa bułgarskiego weszła w życie dopiero w grudniu 2015 r., to jest po złożeniu przez S. Alheto wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w Unii i po wydaniu zaskarżonej decyzji, o tyle z odpowiedzi sądu odsyłającego na wniosek o udzielenie wyjaśnień wynika, że prawo bułgarskie od roku 2007 zawiera przepisy przewidujące wymóg pełnego rozpatrzenia *ex nunc* mające zastosowanie do wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

- 79 Z tej samej odpowiedzi wynika, że zdaniem sądu odsyłającego organy krajowe uznały, że przepisy te mogą zapewnić transpozycję art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 do prawa krajowego.
- 80 W tych okolicznościach, a także wobec faktu, że w chwili złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej będącego przedmiotem postępowania głównego oraz wydania zaskarżonej decyzji dyrektywa 2013/32 już obowiązywała, wykładnię art. 46 ust. 3 tej dyrektywy, o którą wnosi sąd odsyłający w pytaniach trzecim, czwartym i szóstym, należy uznać za konieczną, by sąd ten mógł wydać orzeczenie w sprawie w postępowaniu głównym (zob. podobnie wyrok z dnia 23 kwietnia 2009 r., VTB-VAB i Galatea, C-261/07 i C-299/07, EU:C:2009:244, pkt 37, 40).
- 81 Jeżeli chodzi o pytanie piąte, dotyczące wykładni art. 35 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy 2013/32, który łącznie z art. 33 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy zezwala państwom członkowskim na uznanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, jeżeli wnioskodawca jest wystarczająco chroniony w państwie trzecim, to z postanowienia odsyłającego wynika, że na dzień wydania zaskarżonej decyzji ta podstawa niedopuszczalności nie została jeszcze transponowana do prawa bułgarskiego. Wychodząc jednak z założenia, że przepis krajowy, który w międzyczasie transponował rzeczoną podstawę niedopuszczalności, ma mimo to zastosowanie *ratione temporis* w sprawie w postępowaniu głównym, które to założenie władny jest zweryfikować wyłącznie sąd odsyłający, sąd ten trafnie zastanawia się, czy w ramach pełnego rozpatrzenia *ex nunc*, takiego jak przewidziane w art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32, może on przeprowadzić ocenę dopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej będącego przedmiotem postępowania głównego w świetle takiej podstawy niedopuszczalności, a jeżeli tak – jakie znaczenie należy przypisać tej podstawie niedopuszczalności.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 82 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 w związku z art. 10 ust. 2 dyrektywy 2013/32 należy interpretować w ten sposób, że rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez osobę zarejestrowaną przez UNRWA wymaga zbadania kwestii, czy osoba ta rzeczywiście korzysta z ochrony lub pomocy ze strony tej Agendy.
- 83 Jak wynika z postanowienia odsyłającego, pytanie to zostało postawione z tego powodu, że zastępca dyrektora DAB nie rozpatrzył w zaskarżonej decyzji tej konkretnie kwestii, czy ochrona lub pomoc udzielana skarżącej przez UNRWA na obszarze działania tej Agendy ustała, podczas gdy okoliczność ta, gdyby została udowodniona, mogłaby sprawić, że skarżącej przysługiwałby w Bułgarii status uchodźcy zgodnie z art. 1 D konwencji genewskiej i art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95.
- 84 W tej kwestii należy wskazać, jak przypomniano w pkt 6 i 7 niniejszego wyroku, że UNRWA jest agencją Organizacji Narodów Zjednoczonych utworzoną w celu udzielania w Strefie Gazy, Zachodnim Brzegu, Jordanii, Libanie i Syrii ochrony i pomocy Palestyńczykom jako „uchodźcom palestyńskim”. Wynika stąd, że osoba taka jak skarżąca w postępowaniu głównym, która została zarejestrowana przez UNRWA, może korzystać z ochrony i pomocy tej Agendy, działającej na rzecz jej dobrostanu jako uchodźcy.
- 85 Z uwagi na ten specyficzny status uchodźcy utworzony dla Palestyńczyków na rzeczonych terytoriach Bliskiego Wschodu osoby zarejestrowane przez UNRWA są zasadniczo wyłączone, na podstawie art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie pierwsze dyrektywy 2011/95, który jest odpowiednikiem art. 1 D akapit pierwszy konwencji genewskiej, ze statusu uchodźcy w Unii. Jednak z art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2011/95, który jest odpowiednikiem art. 1 D akapit drugi konwencji genewskiej, wynika, że jeżeli osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Unii nie jest już objęta ochroną lub pomocą ze strony UNRWA, wyłączenie to nie podlega już stosowaniu.

- 86 Jak wyjaśnił Trybunał, art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2011/95 znajdzie zastosowanie, jeżeli okaże się, na podstawie indywidualnej oceny wszystkich istotnych czynników, że bezpieczeństwo osobiste danego Palestyńczyka jest poważnie zagrożone oraz że UNRWA, której pomocy domagał się zainteresowany, nie jest w stanie zapewnić mu warunków życia zgodnych z powierzonymi jej zadaniami, w związku z czym Palestyńczyk ten, w wyniku okoliczności niezależnych od jego woli, zostaje zmuszony do opuszczenia obszaru działania UNRWA. W takim wypadku rzeczony Palestyńczyk może – chyba że zachodzi wobec niego którakolwiek z podstaw wykluczenia określonych w art. 12 ust. 1 lit. b), w art. 12 ust. 2 i w art. 12 ust. 3 tej dyrektywy – powoływać się tym samym na tę dyrektywę i nie musi koniecznie wykazać, że zasadnie obawia się prześladowania w rozumieniu art. 2 lit. d) tej samej dyrektywy, aż do chwili gdy jest w stanie powrócić na terytorium, na którym miał zwykle miejsce pobytu (wyrok z dnia 19 grudnia 2012 r., *Abed El Karem El Kott i in.*, C-364/11, EU:C:2012:826, pkt 49–51, 58–65, 75–77, 81).
- 87 Wyżej przypomniane elementy wskazują, że z art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 wynika, iż ustanawia on z jednej strony podstawę wykluczenia ze statusu uchodźcy, a z drugiej – podstawę zaprzestania stosowania rzeczony podstawy wykluczenia, a każda z nich może być decydująca przy dokonywaniu oceny, czy dany Palestyńczyk może uzyskać status uchodźcy w Unii. Jak wskazał w istocie rzecznik generalny w pkt 43–45 opinii, normy ustanowione w tym przepisie, zgodnie z ich wykładnią przyjętą przez Trybunał, stanowią zatem *lex specialis*. Przepisy krajowe transponujące ten system powinny być stosowane do wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez osobę zarejestrowaną przez UNRWA, o ile wniosek ten nie został wcześniej odrzucony w oparciu o inną podstawy wykluczenia lub z powodu niedopuszczalności.
- 88 Wniosek ten znajduje potwierdzenie w celach dyrektywy 2011/95. Jako że została ona przyjęta na podstawie art. 78 ust. 2 lit. a) TFUE, a zatem – zgodnie z tym postanowieniem – ma na celu wprowadzenie jednolitego systemu azylowego, ważne jest bowiem, żeby wszystkie organy, które są w Unii właściwe do rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, stosowały przepisy transponujące normy wyrażone w art. 12 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy, gdy wnioskodawca jest osobą zarejestrowaną przez UNRWA.
- 89 Stosowanie rzeczonych przepisów konieczne jest również wtedy, gdy – jak w niniejszej sprawie – wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej obejmuje, oprócz wniosku o przyznanie statusu uchodźcy, również wniosek o udzielenie ochrony uzupełniającej. Jak bowiem wynika z art. 10 ust. 2 dyrektywy 2013/32, przy rozpatrywaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej właściwy organ powinien w pierwszej kolejności ustalić, czy wnioskodawców można zakwalifikować jako uchodźców. Zatem okoliczność, że normy zawarte w art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 nie mają zastosowania do tej części wniosku, która dotyczy udzielenia ochrony uzupełniającej, nie zwalnia właściwego organu z jego obowiązku stosowania najpierw przepisów transponujących rzeczony normy w celu ustalenia, czy należy przyznać status uchodźcy.
- 90 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 w związku z art. 10 ust. 2 dyrektywy 2013/32 należy interpretować w ten sposób, że rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez osobę zarejestrowaną przez UNRWA wymaga zbadania kwestii, czy osoba ta rzeczywiście korzysta z ochrony lub pomocy ze strony tej Agendy, o ile wniosek ten nie został wcześniej odrzucony z powodu niedopuszczalności lub w oparciu o podstawę wykluczenia inną niż ustanowiona w art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie pierwsze dyrektywy 2011/95.

W przedmiocie pytania drugiego

- 91 Poprzez pierwszą część pytania drugiego sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nie przewiduje podstawy zaprzestania stosowania podstawy wykluczenia ze statusu uchodźcy, która figuruje w tym przepisie dyrektywy, lub nieprawidłowo ją transponuje.
- 92 I tak, jak wyjaśniono w pkt 85–87 niniejszego wyroku, art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 zawiera z jednej strony podstawę wykluczenia, zgodnie z którą obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec, który jest objęty ochroną lub pomocą otrzymywaną od organów lub agencji Organizacji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, zostaje wykluczony z możliwości uzyskania statusu uchodźcy w Unii, a z drugiej strony – podstawę zaprzestania stosowania tej podstawy wykluczenia, zgodnie z którą jeżeli taka ochrona lub pomoc ustały, a położenie tego obywatela lub bezpaństwowca nie zostało ostatecznie uregulowane zgodnie z odpowiednimi rezolucjami Organizacji Narodów Zjednoczonych, rzeczony obywatel lub bezpaństwowiec może tym samym powoływać się na tę dyrektywę do celów uzyskania statusu uchodźcy w Unii.
- 93 Jak wskazano w pkt 21 niniejszego wyroku, brzmienie art. 12 ust. lit. a) dyrektywy 2011/95 odpowiada brzmieniu art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2004/83.
- 94 Wynika stąd, że art. 12 ust. lit. a) dyrektywy 2004/83 i art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 stoją na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nie transponuje ani tej podstawy wykluczenia, ani tej podstawy zaprzestania jej stosowania.
- 95 Tymczasem w niniejszej sprawie art. 12 ust. 1 pkt 4 ZUB w brzmieniu poprzedzającym wejście w życie dyrektywy transponującej dyrektywę 2011/95 nie przewidywał takiej podstawy zaprzestania stosowania podstawy wykluczenia. Natomiast art. 12 ust. 1 pkt 4 ZUB w brzmieniu po wejściu w życie tej ustawy transponował art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2011/95, lecz błędnie użyto w nim wyrażenia „nie została wstrzymana” zamiast „została wstrzymana”. Sąd odsyłający uważa, że w takich okolicznościach jest trudne, a nawet niemożliwe dokonanie wykładni tych przepisów krajowych w sposób zgodny z art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95.
- 96 Z zastrzeżeniem zweryfikowania przez sąd odsyłający możliwości dokonania wykładni rzeczonych przepisów krajowych w sposób zgodny z art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2004/83 lub art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95, jakie oferuje prawo bułgarskie, należy stwierdzić, że uregulowania te stoją na przeszkodzie takim przepisom krajowym, ponieważ przepisy te dokonują transpozycji tych dyrektyw w sposób nieprawidłowy.
- 97 Poprzez drugą część pytania drugiego sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2004/83 i art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2011/95 są bezpośrednio skuteczne i mogą być stosowane, nawet jeżeli osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej nie odwołała się do nich wprost.
- 98 W tej kwestii należy wskazać, że z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że w każdym przypadku, gdy przepisy dyrektywy okazują się, ze względu na swoją treść, bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, jednostki mają prawo powoływać się na nie przed sądami krajowymi wobec państwa, zarówno gdy państwo nie dokonało w terminie transpozycji dyrektywy do prawa krajowego, jak i gdy dokonana transpozycja jest nieprawidłowa (wyroki: z dnia 24 stycznia 2012 r., Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, pkt 33; z dnia 15 stycznia 2014 r., Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, pkt 31; z dnia 7 lipca 2016 r., Ambisig, C-46/15, EU:C:2016:530, pkt 16).

- 99 Artykuł 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2004/85 i art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2011/95 spełniają te kryteria, ponieważ ustanawiają normę, której treść jest bezwarunkowa i wystarczająco precyzyjna, by mogła być podniesiona przez jednostkę i stosowana przez sąd. Przepisy te przewidują ponadto, że w objętej nimi sytuacji dany wnioskodawca może „tym samym” powoływać się na dyrektywę.
- 100 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że S. Alheto na poparcie swego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej podniosła, że mimo iż została zarejestrowana przez UNRWA, przed zagrożeniami, na jakie jest narażona, skutecznie może ją chronić jedynie status uchodźcy w Unii. Wynika stąd, że nawet jeżeli skarżąca w postępowaniu głównym nie odwołała się wprost ani do art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2004/85, ani do art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2011/95, nic nie stoi na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający rozstrzygnął w przedmiocie zgodności uregulowania krajowego z jednym lub drugim z tych przepisów.
- 101 W świetle ogółu powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2004/85 i art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że:
- stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nie przewiduje podstawy zaprzestania stosowania zawartej w tych przepisach podstawy wykluczenia ze statusu uchodźcy lub nieprawidłowo ją transponuje;
  - są one bezpośrednio skuteczne;
  - mogą być stosowane, nawet jeżeli osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej wprost się do nich nie odwołała.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 102 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, że sąd państwa członkowskiego rozpoznający w pierwszej instancji skargę na decyzję w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej może uwzględnić okoliczności faktyczne lub prawne – takie jak możliwość zastosowania w sytuacji wnioskodawcy art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 – które nie zostały rozpatrzone przez organ, który wydał tę decyzję.
- 103 W tej kwestii należy w pierwszej kolejności wskazać, że dyrektywa 2013/32 dokonuje rozróżnienia między „organem rozstrzygającym”, zdefiniowanym w art. 2 lit. f) jako „każdy organ quasi-sądowy lub administracyjny w państwie członkowskim odpowiedzialny za rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i właściwy do podejmowania decyzji w takich sprawach w pierwszej instancji” z jednej strony, a „sądem”, o którym mowa w art. 46 – z drugiej. Postępowanie przed organem rozstrzygającym jest uregulowane przepisami rozdziału III tej dyrektywy, zatytułowanego „Postępowanie w pierwszej instancji”, natomiast postępowanie przed sądem podlega normom zawartym w rozdziale V rzeczony dyrektywy, zatytułowanym „Postępowania odwoławcze”, tworzonym przez ten artykuł.
- 104 Ponieważ zgodnie ze sformułowaniem art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 dotyczy on „co najmniej [...] postępowa[ń] odwoławczych przed sądem pierwszej instancji”, niżej przedstawiona wykładnia tego przepisu będzie aktualna przynajmniej dla każdego sądu rozpoznającego pierwszą skargę na decyzję, którą organ rozstrzygający jako pierwszy zadecydował w sprawie takiego wniosku. Jak wynika z art. 2 lit. f) tej dyrektywy, dotyczy to również sytuacji, gdy organ ten ma charakter quasi-sądowy.

- 105 Następnie należy przypomnieć, że art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 uściśla zakres prawa do skutecznego środka zaskarżenia, które zgodnie z art. 46 ust. 1 tej dyrektywy powinno przysługiwać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową wobec decyzji w sprawie ich wniosków.
- 106 I tak art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 przewiduje, że państwa członkowskie związane tą dyrektywą powinny – by zastosować się do jej art. 46 ust. 1 – zapewnić, by sąd, do którego zaskarżono decyzję w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przeprowadził „pełne rozpatrzenie ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, w tym, w stosownych przypadkach, rozpatrzenie potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [2011/95]”.
- 107 Wobec braku odesłania do prawa państw członkowskich oraz w świetle celu dyrektywy 2013/32, przedstawionego w jej motywie 4, istotne jest, by wyrażenie to było interpretowane i stosowane w sposób jednolity. Jak podkreślono zresztą w motywie 13 tej dyrektywy, przeprowadzone za jej pomocą zbliżenie przepisów proceduralnych ma na celu stworzenie równoważnych warunków stosowania dyrektywy 2011/95 i ograniczenie wtórnego przepływu osób ubiegających się o ochronę międzynarodową między państwami członkowskimi.
- 108 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zakres tego wyrażenia należy ustalić poprzez odwołanie się do jego zwyczajowego znaczenia, przy jednoczesnym uwzględnieniu kontekstu, w jakim zostało ono użyte, i celów uregulowania, którego jest częścią (zob. w szczególności wyroki: z dnia 30 stycznia 2014 r., Diakité, C-285/12, EU:C:2014:39, pkt 27; z dnia 11 czerwca 2015 r., Zh. i O., C-554/13, EU:C:2015:377, pkt 29; a także z dnia 26 lipca 2017 r., Jafari, C-646/16, EU:C:2017:586, pkt 73).
- 109 W tej kwestii należy zauważyć, że dyrektywa 2013/32 – oprócz tego, że realizuje ogólny cel polegający na wprowadzeniu wspólnych norm proceduralnych – zmierza w szczególności, jak wynika z jej motywu 18, do tego, by wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej były rozstrzygane „w najkrótszym możliwym terminie [...], bez uszczerbku dla odpowiedniego i kompletnego rozpatrywania wniosku”.
- 110 W tym kontekście, jeżeli chodzi o wyrażenie „zapewniają, aby skuteczny środek zaskarżenia zapewniał pełne rozpatrzenie ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych”, to – aby nie pozbawić go zwyczajowego znaczenia – interpretować należy je w ten sposób, że państwa członkowskie są na podstawie art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 zobowiązane do zorganizowania swego prawa krajowego tak, by rozpoznawanie odnośnych skarg obejmowało rozpatrzenie przez sąd wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, które umożliwią mu przeprowadzenie zaktualizowanej oceny danego przypadku.
- 111 W tej kwestii należy wskazać, że wyrażenie „ex nunc” uwydatnia obowiązek sądu polegający na przeprowadzeniu oceny uwzględniającej w stosownym wypadku nowe okoliczności, które ujawniły się po wydaniu decyzji będącej przedmiotem skargi.
- 112 Taka ocena pozwala bowiem na rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w sposób wyczerpujący, bez potrzeby przekazywania sprawy organowi rozstrzygającemu. Przysługujące zatem sądowi uprawnienie do uwzględnienia nowych okoliczności, w których przedmiocie organ ten się wypowiedział, wpisuje się w cel dyrektywy 2013/32, przypomniany w pkt 109 niniejszego wyroku.
- 113 Zawarty w art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 przymiotnik „pełne” potwierdza ze swej strony, że sąd ma obowiązek rozpatrzenia zarówno okoliczności, które organ rozstrzygający powinien był lub miał możliwość uwzględnić, jak i te, które wystąpiły po wydaniu decyzji przez ten organ.
- 114 Ponadto ponieważ przepis ten powinien być interpretowany zgodnie z art. 47 karty, wymóg pełnego rozpatrzenia ex nunc oznacza, że sąd rozpoznający skargę wysłuchuje wnioskodawcy, chyba że uzna, iż jest w stanie rozpatrzyć sprawę wyłącznie na podstawie informacji zawartych w aktach, w tym,

w stosownym wypadku, protokołu lub stenogramu sporządzonego z przesłuchania przed tym organem (zob. podobnie wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, pkt 31, 44). W wypadku nowych okoliczności, które wystąpiły po wydaniu decyzji będącej przedmiotem skargi, sąd – jak wynika z art. 47 karty – jest zobowiązany do umożliwienia wnioskodawcy wyrażenia stanowiska, jeżeli okoliczności te mogą niekorzystnie wpłynąć na jego sytuację.

- 115 Jeżeli chodzi o wyrażenie „w stosownych przypadkach”, figurujące we fragmencie zdania „w tym, w stosownych przypadkach, rozpatrzenie potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [2011/95]”, to – jak wskazała na rozprawie Komisja – podkreśla ono fakt, że pełne rozpatrzenie ex nunc, do którego zobowiązany jest sąd, nie musi koniecznie obejmować rozpatrzenia co do istoty potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej i że może ono dotyczyć dopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, jeżeli prawo krajowe na to pozwala, na podstawie art. 33 ust. 2 dyrektywy 2013/32.
- 116 Na koniec należy podkreślić, że z motywów 16 i 22, z art. 4, jak również z ogólnej systematyki dyrektywy 2013/32 wynika, że rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przez organ administracyjny lub quasi-sądowy, dysponujące szczególnymi środkami i personelem wyspecjalizowanym w tej dziedzinie, jest zasadniczym etapem wspólnych procedur wprowadzonych tą dyrektywą. Tym samym uznane w art. 46 ust. 3 tej dyrektywy prawo wnioskodawcy do uzyskania pełnego rozpatrzenia ex nunc przed sądem nie może łagodzić ciężącego na tym wnioskodawcy obowiązku współpracy z tym organem, uregulowanego w art. 12 i 13 rzeczony dyrektywy.
- 117 Wynika stąd, że w niniejszej sprawie art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 stanowi istotną kwestię prawną, którą powinien zbadać sąd odsyłający jako sąd pierwszej instancji, włączając w swą ocenę możliwości zastosowania tego przepisu w sytuacji skarżącej w postępowaniu głównym okoliczności, które ewentualnie wystąpiły po wydaniu zaskarżonej decyzji.
- 118 W świetle ogółu powyższych rozważań na pytanie trzecie należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, że sąd państwa członkowskiego rozpoznający w pierwszej instancji skargę na decyzję w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej ma obowiązek uwzględnienia zarówno tych okoliczności faktycznych i prawnych – takich jak możliwość zastosowania w sytuacji wnioskodawcy art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 – które organ, który wydał tę decyzję, miał obowiązek lub możliwość uwzględnić, jak i tych, które wystąpiły po wydaniu rzeczony decyzji.

W przedmiocie pytania czwartego

- 119 Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 18, 19, i 47 karty należy interpretować w ten sposób, że wymóg pełnego rozpatrzenia ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, obejmuje również podstawy niedopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wskazane w art. 33 ust. 2 tej dyrektywy, a jeżeli tak – to czy przy rozpatrywaniu przez sąd takiej podstawy niedopuszczalności, w sytuacji gdy nie został on rozpatrzony przez organ rozstrzygający, należy przekazać sprawę temu organowi w celu przeprowadzenia przez niego przesłuchania na okoliczność dopuszczalności, o którym mowa w art. 34 rzeczony dyrektywy.
- 120 Jak wskazano w pkt 115 niniejszego wyroku, pełne rozpatrzenie skargi ex nunc może obejmować dopuszczalność wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, jeżeli pozwala na to prawo krajowe. Zgodnie z celem dyrektywy 2013/32, polegającym na ustanowieniu systemu, w którym przynajmniej sąd rozpoznający w pierwszej instancji skargę na decyzję organu rozstrzygającego przeprowadza pełne i zaktualizowane rozpatrzenie, sąd ten może w szczególności dojść do wniosku, że wnioskodawcy przysługuje wystarczająca ochrona w państwie trzecim, a zatem badanie potrzeby ochrony w Unii staje się zbędne, w związku z czym wniosek jest na tej podstawie „niedopuszczalny”.

- 121 Jeżeli chodzi o kumulatywne warunki, od których spełnienia zależy zastosowanie takiej podstawy niedopuszczalności, takie jak wskazane – w odniesieniu do podstawy dotyczącej państwa pierwszego azylu – w art. 45 rzeczony dyrektywy lub – w odniesieniu do podstawy dotyczącej bezpiecznego kraju trzeciego – w art. 38 tej samej dyrektywy, rzeczony sąd powinien wnikliwie zbadać, czy każdy z tych warunków jest spełniony, wzywając w stosownym wypadku organ rozstrzygający do przedstawienia wszelkiej dokumentacji i wszelkiego rodzaju materiałów o charakterze faktycznym, jakie mogą mieć znaczenie dla sprawy.
- 122 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że ze sformułowania czwartego pytania prejudycjalnego oraz załączonych wyjaśnień wynika, że sąd odsyłający zastanawia się nad zastosowaniem, w stosownym wypadku, pojęcia „kraju pierwszego azylu”, zdefiniowanego w art. 35 dyrektywy 2013/32, lub pojęcia „bezpiecznego kraju trzeciego”, zdefiniowanego w art. 38 tej dyrektywy, do którego odwołuje się jej art. 35 akapit drugi, lub jeszcze pojęcia „bezpiecznego kraju pochodzenia”, zdefiniowanego w art. 36 ust. 1 tej samej dyrektywy, przy czym to ostatnie pojęcie jest zawarte w pytaniu czwartym lit. c).
- 123 Jeżeli chodzi o pojęcie „bezpiecznego kraju pochodzenia”, należy wskazać, że pojęcie to nie figuruje jako takie wśród podstaw niedopuszczalności przewidzianych w art. 33 dyrektywy 2013/32. W konsekwencji nie ma potrzeby jego dokładniejszego badania w ramach niniejszego odesłania prejudycjalnego.
- 124 Natomiast w zakresie, w jakim sąd odsyłający rozważa zastosowanie pojęcia „kraju pierwszego azylu” lub „bezpiecznego kraju trzeciego”, powinien on przeprowadzić badanie, o którym mowa w pkt 121 niniejszego wyroku, i przed wydaniem orzeczenia upewnić się, że wnioskodawca miał sposobność przedstawienia osobiście swego stanowiska w przedmiocie możliwości zastosowania podstawy niedopuszczalności w jego osobistej sytuacji.
- 125 Podczas gdy prawo wnioskodawcy do bycia wysłuchanym na okoliczność dopuszczalności jego wniosku zanim zostanie podjęta jakakolwiek decyzja w tej kwestii jest w toku postępowania przed organem rozstrzygającym gwarantowane przez przesłuchanie przewidziane w art. 34 dyrektywy 2013/32, to w trakcie postępowania odwoławczego, o którym mowa w art. 46 tej dyrektywy, prawo to wynika z art. 47 karty i na tym etapie jest w razie potrzeby wykonywane w drodze przesłuchania wnioskodawcy (zob. podobnie wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, pkt 37–44).
- 126 W tej kwestii należy stwierdzić, że w wypadku gdy podstawa niedopuszczalności badana przez sąd rozpoznający skargę była również badana przez organ rozstrzygający przed wydaniem decyzji zaskarżonej tą skargą, sąd ten może oprzeć się na protokole z przesłuchania przeprowadzonego przez ten organ i nie przesłuchiwać wnioskodawcy, chyba że uzna to za konieczne.
- 127 Jeżeli natomiast organ rozstrzygający nie badał tej podstawy niedopuszczalności i w konsekwencji nie przeprowadził przesłuchania, o którym mowa w art. 34 dyrektywy 2013/32, zadaniem sądu jest – w wypadku gdy uzna, że taka podstawa powinna być zostać zbadana przez ten organ lub powinna być zbadana obecnie z powodu wystąpienia nowych okoliczności – przeprowadzenie takiego przesłuchania.
- 128 Na wzór zawartych w art. 12 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2013/32 uregulowań dotyczących przesłuchań prowadzonych przez organ rozstrzygający wnioskodawca powinien mieć w trakcie takiego przesłuchania przez sąd, w razie potrzeby, możliwość skorzystania z pomocy tłumacza w celu przedłożenia swojej sprawy.
- 129 Jeżeli chodzi wreszcie o podniesioną przez sąd odsyłający kwestię ustalenia, czy wymóg pełnego rozpatrzenia *ex nunc* zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, powinien być interpretowany w świetle art. 18 i 19 karty, wystarczy wskazać, że o ile prawa podstawowe gwarantowane tymi postanowieniami, dotyczące odpowiednio prawa azylu i ochrony w przypadku

usunięcia z terytorium państwa, wydalenia lub ekstradycji powinny być przestrzegane przy wdrażaniu takiego wymogu, o tyle w kontekście odpowiedzi, jaka powinna zostać udzielona na omawiane pytanie prejudycjalne, z postanowień tych nie płynie specyficzna dodatkowa nauka co do zakresu tego wymogu.

- 130 W świetle powyższych rozważań na pytanie czwarte należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, że wymóg pełnego rozpatrzenia *ex nunc* zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, może również obejmować podstawy niedopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wskazane w art. 33 ust. 2 tej dyrektywy, jeżeli pozwala na to prawo krajowe, oraz że – w wypadku gdy sąd rozpoznający skargę rozważa zbadanie podstawy niedopuszczalności, która nie została zbadana przez organ rozstrzygający – powinien on przesłuchać wnioskodawcę w celu umożliwienia mu przedstawienia, w języku, którym ten włada, jego stanowiska w kwestii możliwości zastosowania rzeczonyj podstawy w jego osobistej sytuacji.

W przedmiocie pytania piątego

- 131 Poprzez pytanie piąte sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 35 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy 2013/32 powinien być interpretowany w ten sposób, że osoba zarejestrowana przez UNRWA powinna być uważana – jeżeli korzysta ona z rzeczywistej ochrony lub pomocy ze strony tej Agendy w państwie trzecim, które nie odpowiada terytorium, na którym ma ona zwykle miejsce zamieszkania, lecz wchodzącym w skład obszaru działania tej Agendy – za osobę korzystającą z wystarczającej ochrony w tym państwie trzecim w rozumieniu tego przepisu.
- 132 Z postanowienia odsyłającego wynika, że pytanie to zostało postawione z tego powodu, że podczas konfliktu zbrojnego rozgrywającego się w lipcu i sierpniu 2014 r. między państwem Izrael a Hamasem S. Alheto opuściła Strefę Gazy, by odnaleźć bezpieczeństwo w Jordanii, to jest w państwie, w którym przebywała i z którego udała się do Bułgarii.
- 133 Jordania jest częścią obszaru działania UNRWA. W konsekwencji, i bez konieczności badania przez Trybunał mandatu tej Agendy ani jej zdolności do jego wykonania, nie można wykluczyć, że Agenda jest w stanie w Jordanii zapewnić zarejestrowanej przez nią osobie warunków życia zgodnych z powierzonymi tej Agendy zadaniami po ucieczce tej osoby ze Strefy Gazy.
- 134 Tak więc w wypadku gdy osoba, która opuściła obszar działania UNRWA i złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Unii, jest objęta na rzeczonym obszarze rzeczywistą ochroną lub pomocą otrzymywaną od UNRWA, pozwalającą jej na bezpieczny na nim pobyt w godnych warunkach życia i bez narażenia na ryzyko usunięcia z niego na terytorium, na którym ma ona zwykle miejsce zamieszkania dopóty, dopóki nie będzie mogła tam bezpiecznie powrócić, osoba ta nie może być przez organ właściwy do rozpoznania jej wniosku uważana za osobę zmuszoną do opuszczenia obszaru działania UNRWA okolicznościami niezależnymi od jej woli. W takim wypadku osoba ta powinna zostać wykluczona z możliwości uzyskania statusu uchodźcy w Unii w myśl art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95, zgodnie z jego wykładnią zawartą w orzecznictwie przypomnianym w pkt 86 niniejszego wyroku.
- 135 W niniejszej sprawie do sądu odsyłającego należy ustalenie, na podstawie indywidualnej oceny wszystkich okoliczności mających znaczenie dla sprawy, czy sytuacja S. Alheto mieści się w tej hipotezie.
- 136 Gdyby tak było, sytuacja ta mogłaby ponadto – z zastrzeżeniem poniższych uwag – prowadzić do oddalenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w zakresie, w jakim zmierza on do uzyskania ochrony uzupełniającej.

- 137 Artykuł 33 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2013/32 pozwala bowiem państwom członkowskim na uznanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za w całości niedopuszczalny, jeżeli państwo, które nie jest państwem członkowskim, zostaje uznane za kraj pierwszego azylu wnioskodawcy w rozumieniu art. 35 tej dyrektywy.
- 138 W tym kontekście należy zauważyć, że zgodnie z art. 35 akapit pierwszy lit. a) i b) dyrektywy 2013/32 państwo może być uważane za kraj pierwszego azylu dla konkretnego wnioskodawcy, jeżeli, odpowiednio, został on uznany w tym państwie za uchodźcę i nadal może korzystać ze związanej z tym faktem ochrony lub jeżeli w inny sposób korzysta z wystarczającej ochrony w tym państwie, w tym z zasady non-refoulement, pod warunkiem że będzie on podlegać readmisji do tego państwa.
- 139 Osoby zarejestrowane przez UNRWA mają, jak przypomniano w pkt 6 niniejszego wyroku, status „uchodźcy palestyńskiego na Bliskim Wschodzie”. W konsekwencji nie przysługuje im status uchodźcy konkretnie związany z Jordańskim Królestwem Haszymidzkim i nie mogą oni wyłącznie z powodu tej rejestracji oraz otrzymywanej od tej Agendy ochrony lub pomocy być objęci art. 35 akapit pierwszy lit. a) dyrektywy 2013/32.
- 140 Natomiast Palestyńczyka zarejestrowanego przez UNRWA, który opuścił swoje zwykłe miejsce zamieszkania w Strefie Gazy na rzecz Jordanii, zanim udał się do jednego z państw członkowskich i złożył w nim wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, należy uważać za korzystającego na innej podstawie z wystarczającej ochrony w tym państwie trzecim, w tym z zasady non-refoulement, w rozumieniu art. 35 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy 2013/32, o ile, po pierwsze, ma gwarancję readmisji do tego państwa, po drugie, jest objęty rzeczywistą ochroną lub pomocą otrzymywaną od UNRWA, która jest uznana, a nawet uregulowana przez to państwo trzecie, oraz po trzecie, właściwe organy państwa członkowskiego, w którym wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został złożony, uzyskały pewność, że będzie on mógł w tym państwie trzecim przebywać bezpiecznie i w godnych warunkach życia tak długo, jak wymagać tego będzie ryzyko grożące w Strefie Gazy.
- 141 W tym bowiem wypadku Jordańskie Królestwo Haszymidzkie, jako niezależne państwo, którego terytorium jest odrębne od terytorium zwykłego miejsca zamieszkania zainteresowanego, stanowiłoby – poprzez swoje zobowiązanie do readmisji zainteresowanego, poprzez uznanie rzeczywistej ochrony lub pomocy udzielanej przez UNRWA na swoim terytorium oraz poprzez przystąpienie do zasady non-refoulement – państwo będące podmiotem ochrony w rozumieniu art. 7 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 oraz spełniałoby wszystkie przesłanki wymagane w art. 35 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy 2013/32, by mieścić się we wskazanym w tym przepisie pojęciu „kraj pierwszego azylu”.
- 142 Do sądu odsyłającego należy ocena, w stosownym wypadku po zobowiązaniu DAB do przedłożenia wszelkiej dokumentacji i wszelkiego rodzaju materiałów o charakterze faktycznym, które mają znaczenie dla sprawy, czy w sprawie zostały spełnione wszystkie warunki przedstawione w pkt 140 niniejszego wyroku.
- 143 W świetle powyższych rozważań na pytanie piąte należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 35 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy 2013/32 należy interpretować w ten sposób, że osoba zarejestrowana przez UNRWA powinna być uważana – jeżeli jest objęta rzeczywistą ochroną lub pomocą otrzymywaną od tej Agendy w państwie trzecim, które nie odpowiada terytorium, na którym ma ona zwykłe miejsce zamieszkania, lecz wchodzącym w skład obszaru działania tej Agendy – za osobę korzystającą z wystarczającej ochrony w tym kraju trzecim w rozumieniu tego przepisu, jeżeli państwo to:
- zobowiązuje się do readmisji zainteresowanego po opuszczeniu przez niego terytorium tego państwa w celu ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii oraz

- uznaje rzeczoną ochronę lub pomoc ze strony UNRWA i przystępuje do zasady non-refoulement, umożliwiając w ten sposób zainteresowanemu bezpieczne przebywanie na swoim terytorium, w godnych warunkach życia i tak długo, jak długo wymagać tego będzie ryzyko grożące na terytorium zwykłego miejsca zamieszkania.

W przedmiocie pytania szóstego

- ¹⁴⁴ Poprzez pytanie szóste sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty powinien być interpretowany w ten sposób, że sąd rozpoznający w pierwszej instancji skargę na decyzję w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej powinien, w sytuacji gdy uchyła tę decyzję, sam rozstrzygnąć w przedmiocie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej poprzez jego uwzględnienie lub oddalenie.
- ¹⁴⁵ W tej kwestii należy wskazać, że art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 obejmuje wyłącznie „rozpatrzenie” skargi, a zatem nie dotyczy następstw ewentualnego uchylenia decyzji będącej jej przedmiotem.
- ¹⁴⁶ I tak zamiarem prawodawcy Unii przy przyjmowaniu dyrektywy 2013/32 nie było wprowadzanie jakiegokolwiek wspólnej normy, zgodnie z którą organ quasi-sądowy lub administracyjny, o którym mowa w art. 2 lit. f) tej dyrektywy, powinien tracić swą kompetencję po uchyleniu pierwotnej decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Państwa członkowskie mają zatem swobodę zdecydowania, że w następstwie takiego uchylenia akta sprawy powinny zostać przekazane temu organowi w celu wydania przez niego nowej decyzji.
- ¹⁴⁷ Stwierdziwszy to, należy wskazać, że art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 zostałby pozbawiony wszelkiej skuteczności (*effet utile*), gdyby przyjąć, że po wydaniu wyroku, w którym sąd pierwszej instancji dokonał pełnej oceny *ex nunc* potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej wnioskodawcy na podstawie dyrektywy 2011/95, rzeczony organ mógłby wydać decyzję wbrew tej ocenie lub mógłby dopuścić do upływu znaczącego odstępu czasu mogącego zwiększyć ryzyko, że wystąpią okoliczności wymagające zaktualizowanej oceny.
- ¹⁴⁸ W konsekwencji nawet jeżeli celem dyrektywy 2013/32 nie jest wprowadzenie wspólnej normy w odniesieniu do kompetencji do wydania nowej decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej po uchyleniu pierwotnej decyzji, to z jej celu, polegającego na zapewnieniu, że wnioski tego rodzaju będą rozstrzygane w najkrótszym możliwym terminie, z obowiązku zapewnienia skuteczności (*effet utile*) jej art. 46 ust. 3, a także z wynikającej z art. 47 karty konieczności zapewnienia skuteczności środka prawnego wynika, że każde państwo członkowskie związane tą dyrektywą powinno zorganizować swoje prawo krajowe w taki sposób, by w następstwie uchylenia pierwotnej decyzji i w wypadku przekazania akt organowi quasi-sądowemu lub administracyjnemu, o którym mowa w art. 2 lit. f) tej dyrektywy, nowa decyzja została wydana w krótkim terminie i była zgodna z oceną zawartą w wyroku uchylającym.
- ¹⁴⁹ Wynika stąd, że na pytanie szóste należy odpowiedzieć, że art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, że nie wprowadza on wspólnych norm proceduralnych odniesieniu do kompetencji do wydania nowej decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej po uchyleniu przez sąd rozpoznający skargę pierwotnej decyzji wydanej w sprawie tego wniosku. Jednak konieczność zapewnienia skuteczności (*effet utile*) art. 46 ust. 3 tej dyrektywy oraz skuteczności środka prawnego zgodnie z art. 47 karty wymaga, by w wypadku przekazania akt organowi quasi-sądowemu lub administracyjnemu, o którym mowa w art. 2 lit. f) rzeczony dyrektywy, nowa decyzja została wydana w krótkim terminie i była zgodna z oceną zawartą w wyroku uchylającym.

W przedmiocie kosztów

¹⁵⁰ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony w związku z art. 10 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej należy interpretować w ten sposób, że rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez osobę zarejestrowaną przez Agendę Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA) wymaga zbadania kwestii, czy osoba ta rzeczywiście korzysta z ochrony lub pomocy ze strony tej Agendy, o ile wniosek ten nie został wcześniej odrzucony z powodu niedopuszczalności lub w oparciu o podstawę wykluczenia inną niż ustanowiona w art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie pierwsze dyrektywy 2011/95.
- 2) Artykuł 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako os[ób], które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony i art. 12 ust. 1 lit. a) zdanie drugie dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że:
  - stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które nie przewiduje podstawy zaprzestania stosowania zawartej w tych przepisach podstawy wykluczenia ze statusu uchodźcy lub nieprawidłowo ją transponuje;
  - są one bezpośrednio skuteczne;
  - mogą one być stosowane, nawet jeżeli osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej wprost się do nich nie odwołała.
- 3) Artykuł 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że sąd państwa członkowskiego rozpoznający w pierwszej instancji skargę na decyzję w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej ma obowiązek uwzględnienia zarówno tych okoliczności faktycznych i prawnych – takich jak możliwość zastosowania w sytuacji wnioskodawcy art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95 – które organ, który wydał tę decyzję, miał obowiązek lub możliwość uwzględnić, jak i tych, które wystąpiły po wydaniu rzeczony decyzji.
- 4) Artykuł 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty praw podstawowych należy interpretować w ten sposób, że wymóg pełnego rozpatrzenia ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, może również obejmować podstawy niedopuszczalności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wskazane w art. 33 ust. 2 tej dyrektywy, jeżeli pozwala na to prawo krajowe, oraz że – w wypadku gdy sąd rozpoznający skargę rozważa zbadanie podstawy niedopuszczalności, która nie została zbadana przez organ

rozstrzygający – powinien on przesłuchać wnioskodawcę w celu umożliwienia mu przedstawienia, w języku, którym ten włada, jego stanowiska w kwestii możliwości zastosowania rzeczonyj podstawy w jego osobistej sytuacji.

- 5) Artykuł 35 akapit pierwszy lit. b) dyrektywy 2013/32 należy interpretować w ten sposób, że osoba zarejestrowana przez Agencję Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA) powinna być uważana – jeżeli korzysta ona z rzeczywistej ochrony lub pomocy ze strony tej Agencji w państwie trzecim, które nie odpowiada terytorium, na którym ma ona zwykle miejsce zamieszkania, lecz wchodzącym w skład obszaru działania tej Agencji – za osobę korzystającą z wystarczającej ochrony w tym kraju trzecim w rozumieniu tego przepisu, jeżeli państwo to:
- zobowiązuje się do readmisji zainteresowanego po opuszczeniu przez niego terytorium tego państwa w celu ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii Europejskiej oraz
  - uznaje rzeczoną ochronę lub pomoc ze strony UNRWA i przystępuje do zasady non-refoulement, umożliwiając w ten sposób zainteresowanemu bezpieczne przebywanie na swoim terytorium, w godnych warunkach życia i tak długo, jak długo wymagać tego będzie ryzyko grożące na terytorium zwykłego miejsca zamieszkania.
- 6) Artykuł 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty praw podstawowych należy interpretować w ten sposób, że nie wprowadza on wspólnych norm proceduralnych odniesieniu do kompetencji do wydania nowej decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej po uchyleniu przez sąd rozpoznający skargę pierwotnej decyzji wydanej w sprawie tego wniosku. Jednak konieczność zapewnienia skuteczności (effet utile) art. 46 ust. 3 tej dyrektywy oraz skuteczności środka prawnego zgodnie z art. 47 karty wymaga, by w wypadku przekazania akt organowi quasi-sądowemu lub administracyjnemu, o którym mowa w art. 2 lit. f) rzeczonyj dyrektywy, nowa decyzja została wydana w krótkim terminie i była zgodna z oceną zawartą w wyroku uchylającym.

Podpisy